

ורכב ואמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

שבע מאות ברכות בכל שבוע

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתו לה" (ו' לה ב)

כתוב בספר 'מטעמים החדש' (עניני שבת אות כא): המקפיד לברך מדי יום מאה ברכות, זוכה לצבד במשך שבעת ימי השבוע שבע מאות ברכות. לכך רומז שמו של יום השבת; 'שבת' - ראשי תבות: 'ת"ש' [שבע מאות] ברכות הנשלמות ביום זה.

רבי יצחק אברהם שלמה מגילד מחכמי בגדד הוסיף כי נתן למצא לכך רמז בפסוק שלפנינו: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי..." - "מים" בגימטריה 'מאה'; אם תברכו מאה ברכות בששת ימי הפעשה וביום השבת, אזי "יהיה לכם קדש שבת שבתו לה" - ביום השבת החותם את השבוע יהיו בידיכם ת"ש ברכות.

צ"ל רכב'

תפלה ללא חשש גאון

"והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לגשות אתה והותר" (ו' לו ז)

דועה התמיהה כי לכאורה הפתור סותר את עצמו; מחד כתוב: "והמלאכה היתה דים" - שהובא בדיוק כפי הצורך, ומאידך: "והותר" - שגותר מעבר למה שהיה צריך למלאכת המשכן?

סוד נפלא למד מן האדמו"ר רבי יעקב צבי מפוריסוב:

כיון שתכלית בגינת המשכן היתה כדי לשמש מעון להשראת השכינה בישראל, לא היה די בכך שישראל יבנוהו וכתקונו, אלא היה עליהם לאפשר את השראת השכינה בתוכם בכך שילכו בענוה ובנמיכות לב. שכן המתגאה - כאלו דוחק את רגלי השכינה (ראה ברכות מג ב). לפיכך סבב הקדוש ברוך הוא שביאו ישראל למשכן יותר מכפי הצורך, וכך התהלכו כל ישראל בשברון לב, מפני שכל אחד מהם חשש שמא מחמת רבוי התרומות לא יזדקקו להשתמש בתרומתו למלאכת המשכן ולא תהיה לו שתפות במשכן.

זה שאמר הכתוב: "והמלאכה היתה דים" - נעשתה בשלמות באופן שכולה היתה השכינה לשרות במשכן, רק מחמת "והותר" - שהביאו ישראל יתר על המידה, שמתוך כך נכנס לבם ויכולה היתה

שבת ואמן מביאות לגאולה

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשת אתם" (ו' לה א)

במסכת ברכות (נג ב) אמרו חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", ויש לפרש זאת כך: כיון שאמן הוא ראשי התבות א-ל מלך נאמן (שבת קט ב), נמצא שבעוד המברך מזכיר רק את: א-ל מלך [בגנח הברכה], העונה אמן מוסיף אף את התאר 'נאמן' שמשמעותו - נאמן עלינו ה' שיגאלנו מהרה כהבטחתו, ובכך גדלה מעלתו על מעלת המברך.

כאשר הצטוו ישראל על השבת בפסוק שלפנינו, נכלל בצווי זה חיובם להאמין בביאת הגאולה - יום שכלו שבת. ולכך נרמזה בפסוק זה אף ענין אמן שכאמור מסמלת את אמונת הגאולה, בתבות "אלה הדברים" שהן בגימטריה מאתיים תשעים ושבע בגימטריה של תבת אמן במלואה [אל"ף מ"ם נ"ו].

בת עין'

השכינה לשרות בו.

בהקשר ליסוד זה הובאה הנהגתו של האדמו"ר רבי ירמיה מאופלא, שאף בעת שהתקשה לאסוף מנין אנשים כדי להתפלל בצבור, עמד על כך שיתאספו אחד עשר אנשים ולא הסתפק בעשרה, בהסבירו: "הלא אמרו חכמים (סנהדרין לט א): 'כל בי עשרה שכינתא שריא', ואיני רוצה שאי מי מהמתפללים יתגאה בלבו בכך שיש לו חלק בהשראת השכינה, שכן הגאון פוגמת בהשראת השכינה".

עשרה לראש צדיק; מפי סופרים וספרים'

אימתי ישיב לנו ה' את המשכון?

"אלה פקודי המשכון משפן העדת" (ו' לח א)

רש"י באר כי הסבה שספלה התורה 'המשכון משכון' היא כדי לרמז לבית המקדש שגלח כמשכון פעמים, בבית ראשון ובבית שני, מחמת עוונותיהם של ישראל.

האדמו"ר רבי יהושע מאוסטרובה תמה: הכיצד משכון הקדוש ברוך הוא בשל פשעינו את בית המקדש, מחמד נפשנו ורוח אפינו שכל חיינו וטובותינו הן בגוף והן בנפש תלויים בו? הלא מן

הפסוק (דברים כד ו): "לא יחבל רחם ורכב כי נפש הוא חבל" למדנו כי אסור למלוה לטל כמשכון דברים שיש בהם משום 'אכל נפש' (ראה רש"י שם)? וביותר קשה: הכיצד משכון זה אין דינו לכל הפחות כמלבוש שגלח כמשכון שצריך המלוה להשיבו בכל בקר, פכתוב (שמות כב כה): "אם חבל תחבל שלמת רעה עד בא השמש תשיבנו לו?"

ואולם, על פי הטעם שנתנה התורה לחיוב השבת מלבוש שגלח כמשכון (שם כו): "כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו פמה ישכב" - כיון שהלווה זקוק למשכון ואינו יכול להסתדר בלעדיו - 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני', מישבים הדברים היטב: אלו אכן היינו מרגישים שבהעדר בית המקדש חיינו אינם חיים, בודאי היה הקדוש ברוך הוא ממחר להשיב לנו את המשכון בכת תפלותינו. אך העבדה שתפלותינו על הגאולה השלמה נאמרות שלא בכונת הלב מוכיחה כי הרגשות החסרון הנדרשת נעדרת מאתנו, וממילא אף הגאולה מתעכבת.

ככל שבעמיק בקורבנו את תחושת החסרון ונצעק מקירות לבנו ששיב ה' שכנינו לציון ברחמים, כך יחוס ה' עלינו וימחר להשיב לנו את המשכון שנטל מאתנו בעוונותינו.

תולדות אדם'

אימתי יהיה נעם' פהכנה להשראת השכינה

"ויברך אתם משה" (ל ט ג)

אמר להם: 'יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם', 'יהיה נעם ה' אלינו עלינו...'. (תהלים צ ז) (רש"י).

על פי דברי רש"י באר ה"ז את הקשר בין בקשת 'יהיה נעם' לתפלת 'ואתה קדוש' הנאמרת לאחריה במוצאי שבת: כפי שבגמר מלאכת המשכון שרתה השכינה לאחר שברך משה את ישראל ב'יהיה נעם', כך אנו מקדימים לומר 'יהיה נעם' לפני הזכרת הפסוק 'ואתה קדוש יושב תהלות ישראל' המתאר את השראת שכינתו. תברך על עמו ישראל. מסבה זו תפלות 'יהיה נעם' ו'ואתה קדוש' תלויות זו בזו, וכשאין אומרים 'יהיה נעם' במוצאי שבת אין אומרים אף 'ואתה קדוש'.

ט"ז או"ח רצה ג

ביום ששי הבעל"ט, ו' בניסן, יחול יומא דהלולא של הרבי הקדוש בעל השומר אמונים:

על דברי המדרש (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישאל עונים", כתב הרבי בספרו 'שומר אמונים' (מאמר פתחו שערים סוף פ"ג): כה: "ותראה דברי המדרש הזה שלא דברו גזמאות חס ושלום, שאין דבר חשוב לפני ה' כעניית אמנים... ומי זה קשה ערף לראות כל אלו ולא יהיה נמס לבו להזהר בעניית אמנים?"

יהי רצון שאחר ברכות השחר (ב)

שמירה יתרה מאדם רע

בהמשך בקשת ה'יהי רצון' שאחר ברכות השחר מבקשים אנו שיצילנו הקדוש ברוך הוא: "מאדם רע, [מאזר רע], מחבר רע ומשכן רע". אנו מבקשים זאת אף שגבר בקשנו ב'יהי רצון' הקודם: "והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע", לפי שב'יהי רצון' הקודם בקשנו על ענינים שבגופם שלא נגרו אחר חוטאים, ואלו פאו מבקשים אנו על ענינים שבגוף, שלא יסבו אדם רע או 'חבר רע', שום הזק לגופנו או לרכושנו (סדר 'צלותא דאברהם' עמ' טו).

האדמו"ר רבי אהרן זמבעל פרש שב'יהי רצון' הקודם התפללנו על אלו שנתנו להבחין ברכתם, כפי שמוכח מלשון "והרחיקנו" - שאנו מכירים בהם, ואף מבקשים מה' שיסייע בעדנו להתרחק מהם. אולם כפי שמוסיפים ומבקשים על אלו שנתנו אותם גזירת, ועל פה בן הסכום שנתקרב אליהם ונלמד ממעשיהם, שיצילנו הקדוש ברוך הוא מהם (פשוט ועיון ברכות טו).

רבי חיים פלאג"ח כתב שבבקשת 'והצילנו...' מאדם רע: "כי לכו אף שנגזל מכל מיני העניות שבעולם, שכן תבות מאדם רע הן ראשי תבות של ששת שמותיו של העני: 'מסכן, אביון, דל, מק, רש, עני' (פס' ללב ח"ב מ"ח ו' חזקוני ד"ל).

ואי לרע - אוי לשכנו

על פתיחותו של 'שכן רע' כבר למדנו חכמי המשנה (אבות ט: א): "נתאי האבלי אומר הרחק משכן רע". חובתנו להתרחק משכן רע אינה רק מחשש שאם נלמד ממעשיו, אלא אף מחשש פן נענש בחטאו, כפי שמצאנו בהלכות נגינים שסותרים זכר בבית המנוגע אף כאשר מעברו השני מתגורר אדם צדיק, שכן 'אוי לרע - אוי לשכנו' (אבות דרבי נתן ט: א; ר"ב אבות טס). לפיכך, מבינים אנו שבקשה מיוחדת להציל משכן רע (אבודים ברכות השחר).

באופן נוסף באר זאת רבי אהרן ליון מרישא על פי המובא במשנה (שבת טו): "פרחו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה בראועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים" ושקברו שהרצועה נחשבת כמשאוי. ובגמרא (סם) מבאר שבדאי שרבי אלעזר לא עבר על רצון חכמים אלא פרה זו היתה של שכתנו, ויחמתו שלא מחה בה - ונתקלה על שמו. לפי זה יש לומר שאף על פה מכונים אנו בבקשות: "והצילנו..." משכן רע, שפאשר שכינו עושים מעשים רעים עלולים אחרים לסבד שכביכול מספמים אנו לזעמם ואשימו אותנו בעוונם (ברכת אהרן ברכות פ"ב מאמר קכח).

שכן רע יכול להפך לשכן טוב

ביוד שמאדם רע ומחבר רע נתן להתרחק ולהתנתק, השכן הרע דר תמיד לצדנו ועל פה זקוקים אנו לבקשה מיוחדת שנגזל ממנו (ברכה השולח ט:).

במסכת ברכות (א) הוא מעשה ברבי מאיר שבשכנותו דרו בריונים שהרבו להציק לו, ומתוך שרצה להציל מהם התפלל עליהם שימותו. אמרה לו ברוריה אשתו: "עד שאתה מתפלל

עליהם שימותו, התפלל עליהם שישובו בתשובה".

באר רבי נפתלי כ"ץ בעל 'סמיכת חכמים' (קדשה וברכה' סם) שרבי מאיר לא התפלל במקדש שימותו שכניו, אלא התפלל עליהם תפלה זו: "שתצילני... משכן רע". רבי מאיר היה סבור שתפלה זו יכולה להועיל בדרך רגילה רק כל זמן שהשכן רע טרם בא לגור בשכנותו, אולם בריונים אלו שכבר דרים בשכנותו ופוגעים בו לרעה, אין דרך להציל מהם אלא במיתתם. אף ברוריה אשתו חדשה לו שאף לאחר שהשכן רע בא לגור בשכנותו, ניתן להתפלל עליו שיהפך לשכן טוב, בכך שישב בתשובה.

הצילנו מפגע רע

ה'אבודים' (ברכות השחר) מפרש שבבקשה להציל מפגע רע מכוונת כלפי פגעי הזמן, שהם תקלות העולות להתרחש במהלך היום, ככתוב (משל כו א): "כי לא תדע מה ילד יום". אולם יש מי שפרש שבקשה זו מכוונת כלפי מזיק שלא ניתן לתובעו בזמן תורה, כעין מה שצינו (כ"מ פו א): "חרט, שופה וקטן פגיעתו רעה, החובל בהן - חיב, והם שחבלו באחרים - פטורין" (סדר 'צלותא דאברהם' סם).

עוד יש מי שפרש שבקשה זו מכוונת כלפי היצר הרע, על פי מאמר חכמים (ספה נב ב): "תנא דבי רבי ישמעאל: אם פגע בה מנוול זה - משכהו לבית המדרש". פגיעה זו היא תחלת התעוררות העברה, ומעתיקים אנו שכבר בשלב זה נצצל מהיצר (ברכת אבות עמ' טז).

מעשה ברבי בעל שפע חיים מצאנו: היה זה בשבוע מאתרא קדישא מירון, לאחר ששפך סם את לבו בתפלה במשך כל הלילה. באשמרת הבקר עמד הרכב שבו יסעו הרבי ומלוויו במבואותיה של העיר האדמה - חיפה, שונדה באותם ימים כמעט מחנה השמאל המורחב מהתד.

כיום ניסתם לעיר אמר הרבי מלניו: "על האדם להרגיל עצמו תמיד לראות בכל דבר וענין אף ורק את חלק הטוב שבו. ואף תקנו לנו תפלה מיוחדת על פה: 'שתצילנו... מפגע רע, שלעולם לא נפגש ונפגע בחלק הרע, אלא נראה את הדברים הטובים בלבד'".

דברי הרבי שהיו נראים בתחלה כסתומים, התבררו להם עד מהרה, פאשר בנגוד למצפה, בהכנסם אל תוככי העיר חיפה שכאמור נודעה כסמל לעזיבת הדת, המחנה הראשון שנגלה לעיניהם היה שלושה יהודים יראים ושלמים, משכמי קום, המחשיים צעדיהם ברחובות של עיר, שצנתיק טלית ותפילין תחת בית שחיים. נראה היה בשלושה מהרו להפלת שחית עם הגץ החמה.

בראותו זאת קרא הרבי בשמחה למקורביו: "נהה ראייתם, פאשר אדם רוצה לראות רק את הטוב, משמים דואגים שיצאה את הטוב בלבד... ויהי לפלא" (לפיד האש ח"ב עמ' תרנא).

מאדם רע, [מאזר רע], מחבר רע העלולים להזיק לי בגופי או בממוני ומשכן רע - שלא אענש עמו על עוונותיו ומפגע רע - מפגעי הזמן, דהינו תקלות העולות להתחדש במהלך היום.

דירה שהרחבה בחברותא

דירת.

בין פה ובין פה פאה לעולם תקופת נגיף קורונה. חצר הבנין שבו אני מתגורר הפכה ביום בהיר ליחצרות בית ה', ואנו, דירי הבנין והסביבה, התחלנו להתפלל בה שלוש תפלות בכל יום.

גם מידענו השכן המבגר התפלל עמו, וכיון שבעקבות פעילות בני אמונים התעוררתי מלפני זמן רב להקפיד מדי בקר על אמירת ברכות השחר בחברותא, אף בתקופה שבה נסגרו בתי הפנסות וקול התפלה נשמע 'בחצרות בית ה'. הרי המכתב לפניכם בשנויי עריכה ומתקשים:

לכבוד הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א וצוות בני אמונים, אני שולח אליכם את המכתב זה בדחילו ורחימו, בהתרגשות ובהודאה לקדוש ברוך הוא, ובהפרכת הטוב מיוחדת אליכם, שלוחי הנפלאים. בזכותכם זכיתי לישועה מיוחדת, פאשר יצאתי מן המצר למרחב והגעתי אל המנוחה ואל הנחלה לאחר שנים רבות של צפיה.

בשעה טובה ומצלחת זכינו אני ומשפחתי בימים אלו לברך על המגור, עם סיום השפוך והרחבה של דירתנו. עתה ברב תודה לה' יתברך יש בביתנו מקום לינה מרוח לשמונת ילדינו שעד עתה הצטופפו בו בתנאים לא יתנאים.

מאז התנתנו אנו דרים בדירה שרכשנו לאחר הגשוואי, דירה קטנה ואפנית לעיר מגורינו. במהלך השנים זכינו ומשפחתנו התרחבה, והמגורים בדירה הקטנה שהספיקה בתחלה, הלכו והפכו למצוקה מתמשכת.

כיון שהתרגלנו אנו מרצים מאד מהסביבה שבה אנו מתגוררים, לא רצינו לעבר לגור במקום מרוחק ובדירה מרוחפת כפי שהצע לנו מפי רבים, והעדפנו לחשב על אפשרות של הרחבת הדירה הקטמת.

לפני כשלוש שנים נאלצנו להתחיל במסע הבריקורטי המיגע המפר לכל מי שמבקש לערף שנויים בדירתו, ולאחר השקעה רבה ומאמץ זכינו להשלים את השלב זה. עתה היה עלינו לעבר לשלב נוסף שמלכתחלה סברנו שיהיה השלב הקל ביותר, והוא, לבקש את רשות השכנים שיאשרו את תכנית הבניה.

הבנין שבו אנו מתגוררים נחשב סמל לשלום ולפרגון הדדי. הדירים כלם הסכימו במשחה, מלבד אחד: היה זה זקוק השכן המתגורר בדירה שמעלי, יהודי מבגר וכבד שחתן את כל צאצאיו ומשום פה לא היה זקוק להרחבת דירתו. שכן זה טען בתקף כי הרחבת דירתו עשויה להפריע לאיכות חייו, ומשום פה הוא מתנגד לה.

הפתעתי לחלוטין מסרובו, אולם נזהרתי עד מאד כבבדו. בתחלה נסיתי לשכנע אותו ולהסבירו לי עד כמה הרחבה נחוצה לי, אולם מאזם לא הועיל. האיש נותר איתן בסרובו. השכנים כלם נסו אף הם בטוב לב לסייע לי במסע השכנועים, אולם האיש נותר בעקשותו: "אם אתה רוצה דירה מוחתת יותר - תעבר לידרה אחת, חזר על תשובתו הנחרצת.

כיון שלא היתה בדי אפשרות סביבה לעבר לדירה אחרת, ואף האפשרות של בניה מובלי להתחשב בדעתו של השכן היתה פסולה בעיני, לא נותר לי אלא לברות תפלה לפני החונן לאדם דעת ששכני יתכפר ויסכים לבניה. התפללתי על פה מדי יום ביומו, ומטבע הדברים פנתה על פה במידת בבקשה ה'יהי רצון' שלאחר ברכות השחר: "שתצילנו היום ושכני יום... משכן רע". מפוכך שלא החשבתי זאת שכני הנכבד לשכן רע חלילה, אולם תבות אלו האירו לי לבקש בהן שייט לבו של שכני לעשות עמי חסד ולאפשר לי להרחיב את